

Předmluva

V polovině 80. let se spojila řada revolučních marxisticko-leninistických stran z globálního jihu i severu. Reflektovaly jak společně čelit imperialismu a provádět revoluci v nastupující realitě, kdy ruská i čínská revoluce byly poraženy a vítězil neoliberalismus.

Toto mezinárodní hnutí sepsalo v roce 1993 zlomové prohlášení, inspirované revoluční zkušeností Komunistické strany Peru. Oznamuje v něm, že marxismus prošel novým kvalitativním vývojem a jeho jedinou revoluční podobou je dnes marxismus-leninismus-maoismus.

Na základě této ideologie probíhají nejpokročilejší dělnická a dekoloniální hnutí současnosti: lidové války na Filipínách a v Indii. Další pokroková hnutí povstala také v Peru, Turecku, Brazílii, Nepálu nebo Afghánistánu.

Tento manifest nám pomůže pochopit zkušenosti jmenovaných hnutí i aplikovat tuto univerzálně použitelnou teorii v našem geopolitickém kontextu.

Úvod

V roce 1984 bylo založeno Mezinárodní revoluční hnutí (Revolutionary Internationalist Movement, RIM), sjednocující zárodek maoistických revolucionářek a revolucionářů z celého světa, kteří byli odhodlaní pokračovat v boji za svět bez vykořisťování a útlatu, bez imperialismu, za svět, který překoná samotné rozdělení společnosti na třídy – za budoucí komunistický svět. Od založení se naše hnutí neustále vyvíjí a dnes, ke stému výročí narození Mao Ce-tunga, s hlubokým pocitem zodpovědnosti vyhlášíme mezinárodnímu proletariátu a utlačovaným masám světa, že naší vůdčí ideologií je marxismus-leninismus-maoismus.

Naše hnutí bylo založeno na základě Prohlášení Mezinárodního revolučního hnutí, které přijala Druhá konference marxisticko-leninských stran a organizací v roce 1984. Prohlášení prosazuje revoluční proletářskou ideologii, na jejímž základě správně promlouvá k úkolům revolučních komunistek a komunistů v jednotlivých zemích i na světové úrovni, k historii mezinárodního komunistického hnutí a k dalším důležitým otázkám. Dnes Prohlášení znovu potvrzujeme jako pevné základy, na kterých stavíme jasnost a hlubší pochopení naší ideologie a pevnější jednotu našeho hnutí.

Prohlášení správně zdůrazňuje „Mao Ce-tungův kvalitativní rozvoj vědy marxismu-leninismu“ a potvrzuje, že ji povýšil na „novou úroveň“. Nicméně použití pojmu „marxismus-leninismus-Mao Ce-tungovo myšlení“ tehdy v Prohlášení odráželo naše neúplné pochopení této nové úrovně. V posledních devíti letech se naše hnutí věnovalo dlouhé, bohaté a důkladné diskuzi a zápasu za plnější porozumění Mao Ce-tungovu rozvinutí marxismu. Zároveň se strany a organizace našeho hnutí a celého RIM účastnily revolučního boje proti imperialismu a reakci. Nejdůležitější byla pokročilá zkušenost Lidové války vedené Komunistickou stranou Peru, která úspěšně zmobilizovala milionové masy, v mnoha částech země smetla státní moc a zavedla tam vládu dělnictva a rolnictva. Tyto pokroky v teorii a praxi nám umožnily hlouběji pochopit proletářskou ideologii a na základě toho podniknout dalekosáhlý krok – přijmout marxismus-leninismus-maoismus jako nové, třetí a vyšší stádium marxismu.

Nové, třetí a vyšší stádium marxismu

Mao Ce-tung vypracoval mnoho myšlenek k celé řadě životně důležitých otázek revoluce. Maoismus však není jen prostý součet Maových příspěvků. Je to zevrubné a všestranné rozvinutí marxismu-leninismu do nového a vyššího stádia. Marxismus-leninismus-maoismus je nedílný celek; je to ideologie proletariátu syntetizovaná a rozvinutá do nových stádií, od marxismu přes marxismus-leninismus k marxismu-leninismu-maoismu, Karlem Marxem, V. I. Leninem a Mao Ce-tungem, na základě zkušeností proletariátu a lidstva v třídním boji, v boji za výrobu a ve vědeckém experimentu. Je to neporazitelná zbraň, díky níž může proletariát chápat svět a skrz revoluci ho měnit. Marxismus-leninismus-maoismus je všeobecně použitelná, živoucí a vědecká ideologie, která se neustále vyvíjí a obohacuje díky uplatnění při vedení revoluce a také díky obecnému pokroku lidského vědění. Marxismus-leninismus-maoismus je nepřítel všech podob revizionismu a dogmatismu. Je všemocný, protože je pravdivý.

Karl Marx

Karl Marx prvně vyvinul revoluční komunismus před necelými 150 lety. S pomocí svého blízkého soudruha-spolubojovníka Friedricha Engelse vytvořil kompletní filozofický systém, dialektický materialismus, a objevil základní zákony utvářející lidskou historii.

Marx vyvinul vědu politické ekonomie, která odhalila vykořisťování proletariátu a nedílnou anarchii a rozpory kapitalistického způsobu výroby. Svou revoluční teorii vytvořil Karl Marx v těsném spojení s třídním bojem mezinárodního proletariátu a proto, aby mu sloužila. Vybudoval První internacionálu a společně s Engelsem napsal Komunistický manifest s jeho zvučným zvoláním „Proletáři všech zemí, spojte se!“ Marx pozorně sledoval Pařížskou komunu roku 1871 a shrnul zkušenosti z tohoto prvního velkého pokusu proletariátu o uchvácení státní moci.

Ozbrojil světový proletariát pochopením jeho historického poslání: revolucí uchopit politickou moc a díky této moci (diktatuře proletariátu) proměnit společenské podmínky až do úplného odstranění třídního rozdělení společnosti.

Uvnitř dělnického hnutí vedl Marx zápas s oportunisty, kteří chtěli omezit boj dělníků na pouhé zlepšování podmínek námezdního otroctví a neohrožovali samotnou existenci tohoto otroctví.

Marxovy názory, postoje a metoda se pohromadě začaly nazývat marxismus a představují první velký milník ve vývoji ideologie proletariátu.

V. I. Lenin

Během vedení dělnického revolučního hnutí v Rusku a zápasu proti revizionismu v mezinárodním komunistickém hnutí rozvinul V. I. Lenin marxismus do úplně nového stádia.

Mezi Leninovy mnohé příspěvky patří analýza, jak se kapitalismus vyvinul do svého nejvyššího a konečného stádia, imperialismu. Lenin ukázal, že se svět dělí na hrstku imperialistických mocností a na velkou většinu, utlačované země a národy, a poukázal, že imperialistické mocnosti jsou nuceny pravidelně válčit, aby si mezi sebou přerozdělovaly svět. Označil dobu, v níž žijeme, za dobu imperialismu a proletářské revoluce. Dále vyvinul politickou stranu nového typu, Komunistickou stranu, jakožto nepostradatelný nástroj proletariátu pro vedení revolučních mas k uchopení moci.

Hlavně ale Lenin pozvedl teorii a praxi proletářské revoluce na úplně novou úroveň tím, že během vítězství Říjnové revoluce roku 1917 v někdejších carském Rusku dovedl proletariát k jeho úplně prvnímu vydobytí a udržení politické moci, jeho revoluční diktatury.

Uvnitř Druhé internacionály vedl Lenin boj na život a na smrt proti revizionistům, kteří zradili proletářskou revoluci a vyzývali dělnictvo, ať brání zájmy svých imperialistických pánů v První světové válce.

„Zbraně Října“ a Leninův zápas proti revizionismu dále rozšířily komunistické hnutí po celém světě, sjednotily světovou proletářskou revoluci s boji utlačovaných národů, a tak se zrodila Třetí (aneb Komunistická) internacionála.

Leninovo všestranné a kompletní rozvinutí marxismu představuje druhý velký skok ve vývoji proletářské ideologie.

Po Leninově smrti bránil Josef Stalin diktaturu proletariátu jak proti vnitřním nepřítelům, tak i proti imperialistickým okupantům během Druhé světové války, a pokročil v Sovětském svazu se socialistickou výstavbou a transformací. Stalin bojoval za to, aby mezinárodní komunistické hnutí uznalo marxismus-leninismus jako druhý velký milník ve vývoji proletářské ideologie.

Mao Ce-tung

Mao Ce-tung rozvinul marxismus-leninismus do nového a vyššího stádia během mnoha desetiletí, kdy vedl Čínskou revoluci, během celosvětového zápasu proti modernímu revizionismu a hlavně v hledání teoretického a praktického způsobu, jak za diktatury proletariátu pokračovat v revoluci, aby se předešlo obnovení kapitalismu a nadále se pokračovalo směrem ke komunismu. Mao Ce-tung významně rozvinul všechny tři složky marxismu – filozofii, politickou ekonomii i vědecký socialismus.

Mao řekl: „Politická moc vychází z pušky.“ Obsáhle vypracoval proletářskou vojenskou vědu skrze svou teorii a praxi Lidové války. Mao učil, že ve válce jsou rozhodující lidé a ne zbraně. Poukázal na to, že každá třída má své specifické podoby války s vlastní povahou, cíli a prostředky. Poznamenal, že veškerá vojenská logika se dá shrnout na princip „ty bojuješ svým způsobem, já budu bojovat svým způsobem“ a že proletariát musí vypracovat takovou vojenskou strategii a taktiku, které budou nahrávat jeho konkrétním výhodám tím, že rozpoutají iniciativu a zápal revolučních mas a spoolehnu se na ně.

Mao stanovil, že strategie dobývání základnových oblastí a systematického zakládání politické moci v nich je klíčem k mobilizaci mas, rozvoji ozbrojené síly lidu a rozšiřování jejich politické síly jako ve vlnách. Trval na nutnosti vést masy k provádění revolučních změn v základnových oblastech a rozvíjet tyto oblasti politicky, ekonomicky a kulturně v zájmu pokročení revolučního boje.

Mao učil, že Strana by měla ovládat zbraň a že zbraň nikdy nesmí ovládat Stranu. Strana musí být postavena jako prostředek schopný zažehnout a vést revoluční válku. Zdůraznil, že hlavní úkol revoluce je uchopení politické moci pomocí revolučního násilí. Mao Ce-tungova teorie Lidové války je všeobecně použitelná ve všech zemích. V každé zemi se však musí aplikovat na její konkrétní podmínky a zohlednit se musí zejména revoluční cesty v obou základních typech zemí, které dnes na světě existují – země imperialistické nebo země utlačované.

Mao vyřešil otázku jak provést revoluci v zemi ovládané imperialismem. Cesta, kterou zmapoval pro revoluci v Číně, je nevyčerpatelný přínos pro revoluční teorii i praxi a slouží jako příručka k osvobození v zemích sužovaných imperialismem. Jde o Vleklou lidovou válku, obklíčování měst z venkova, hlavní forma boje je ozbrojená, hlavní forma organizace mas je Stranou vedená armáda, mobilizace rolnictva (především chudého rolnictva), provedení zemědělské revoluce, ustanovení jednotné fronty pod vedením Komunistické strany s úkolem uskutečnit

Novou demokratickou revoluci proti imperialismu, feudalismu a byrokratickému kapitalismu, a vytvoření společné diktatury revolučních tříd vedených proletariátem jakožto nezbytné předešly k socialistické revoluci, která musí následovat ihned po vítězství této první fáze. Mao předložil tezi „tří magických zbraní“ – Strany, Armády a Jednotné fronty – nepostradatelných nástrojů k provádění revoluce v každé zemi v souladu s tamními specifickými podmínkami a cestou revoluce.

Mao Ce-tung významně rozvinul proletářskou filozofii – dialektický materialismus. Zejména zdůraznil, že zákon rozporu, tedy jednoty a boje protikladů, je základní zákon, jímž se řídí příroda i společnost. Poukázal na to, že jednota a totožnost všeho je dočasná a relativní, zatímco boj mezi protiklady je absolutní a ustavičný, což vyvolává radikální zlomy a revoluční skoky. Toto porozumění mistrovsky aplikoval na analýzu vztahu mezi teorií a praxí, kde vyzdvihl, že praxe je jediný zdroj a konečné kritérium pravdy, a zdůraznil skok od teorie k revoluční praxi. Tímto Mao dále rozvinul proletářskou filozofii poznání. Vedl přinášení filozofie milionovým masám a zpopularizoval například tezi „jedno se dělí na dvě“ oproti revizionistické tezi „dvě se spojují do jednoho.“

Mao Ce-tung dále rozvinul chápání, že „lid a jedině lid je hybnou silou utvářející historii.“ Vyvinul učení Linie mas: „posbírejte myšlenky mas (rozptýlené a neucelené) a koncentrujte je (studiem je proměňte v soustředěné a ucelené), pak se vraťte k masám, šířte a vysvětľujte tyto myšlenky, dokud je masy nepřijmou za vlastní; držte se jich a převádějte je v praxi, při níž prověříte jejich správnost.“ Mao zdůraznil hlubokou pravdu, že hmota se může přeměnit ve vědomí a vědomí v hmotu, čímž dále rozvinul chápání vědomé dynamické role člověka v každém oboru lidského snažení.

Mao Ce-tung vedl mezinárodní boj proti modernímu revizionismu vedenému Chruščovskými revizionisty. Bránil komunistickou ideologickou a politickou linii proti moderním revizionistům a vyzýval opravdové proletářské revolucionářstvo, aby se od nich odtrhlo a vytvořilo strany založené na principech marxismu-leninismu-maoismu.

Mao Ce-tung pronikavě analyzoval poučení z obnovy kapitalismu v SSSR a také nedostatky i úspěchy tamní socialistické výstavby. Ačkoliv Mao bránil velké Stalinovy přínosy, shrnul i jeho chyby. Shrnul také zkušenosti socialistické revoluce v Číně a opakovaných zápasů dvou linií proti revizionistickému ústředí uvnitř Komunistické strany Číny. Mistrně uplatnil materialistickou dialektiku k analýze rozporů socialistické společnosti.

Mao učil, že Strana musí hrát roli předvoje – a to před, během i po uchopení moci – a vést tak proletariát v historickém boji za komunistickou společnost. Vyvinul způsob jak zachovat proletářskou revoluční povahu Strany vedením aktivního ideologického boje proti buržoazním a maloburžoazním vlivům v jejích

řadách, ideologickým přetvářením jejího členstva, kritikou a sebekritikou a vedením zápasu dvou linií proti oportunistickým a revizionistickým liniím ve Straně. Mao učil, že jakmile proletariát uchopí moc a Strana se stane vedoucí silou v socialistickém státě, rozpor mezi Stranou a masami se stává koncentrovaným vyjádřením rozporů, jež poznamenávají socialistickou společnost jakožto přechod mezi kapitalismem a komunismem.

Mao Ce-tung rozvinul proletářské chápání politické ekonomie, rozporné a dynamické role výroby samotné i jejího vzájemného vztahu s politickou a ideologickou nadstavbou společnosti. Mao učil, že systém vlastnictví je ve výrobních vztazích rozhodující, za socialismu je však nutné věnovat pozornost tomu, aby bylo veřejné vlastnictví socialistické jak obsahem, tak i formou. Zdůraznil interakci mezi systémem socialistického vlastnictví a ostatními dvěma stránkami výrobních vztahů: vztahy mezi lidmi ve výrobě a systémem rozdělování. Mao rozvinul leninskou tezi, že politika je koncentrovaným vyjádřením ekonomiky, čímž poukázal, že v socialistické společnosti správnost ideologické a politické linie určuje, zda proletariát opravdu vlastní výrobní prostředky. Naopak také upozornil, že vzestup revizionismu znamená vzestup buržoazie a že vzhledem k rozporům socialistické ekonomické základny by mohli prosazovatelé kapitalistické cesty snadno ustanovit kapitalistický systém, pokud by se dostali k moci.

Důkladně kritizoval revizionistickou teorii výrobních sil a dospěl k závěru, že nadstavba (vědomí) může přetvořit základnu a s politickou mocí rozvinout výrobní síly. To vše vyjádřil Maův slogan: „Uchop revoluci, podporuj produkci.“

Mao započal a vedl Velkou proletářskou kulturní revoluci, která představovala velký skok vpřed ve zkušenosti uplatňování diktatury proletariátu. Stovky milionů lidí povstaly, aby svrhly zastánce kapitalistické cesty, kteří se vynořili ze socialistické společnosti a soustřeďovali se zejména v samotném vedení Strany (např. Liou Šao-čchi, Lin Piao a Teng Siao-pching¹). Mao vedl proletariát a masy, když napadaly tyto zastánce kapitalismu a prosazovaly zájmy, názory a vůli převážné většiny v každé společenské oblasti, která zůstávala i za socialismu výhradou vykořisťujících tříd a jejich způsobu myšlení.

Velká vítězství dosažená za Kulturní revoluce na dalších deset let zabránila v Číně návratu kapitalismu a vedla k významným socialistickým proměnám nejen v ekonomické základně, ale i ve školství, literatuře a umění, vědeckém výzkumu a dalších oblastech nadstavby. Pod Maovým vedením se masy daly do podkopávání půdy plodící kapitalismus – půdy jakou je buržoazní právo a tři velké rozdíly mezi městem a venkovem, mezi dělnictvem a rolnictvem a mezi tělesnou a duševní prací.

Během ostrého ideologického a politického zápasu prohloubily miliony dělnic, dělníků a dalších revolučních mas své třídní

vědomí a ovládání marxismu-leninismu-maoismu a posílily svou schopnost zacházet s politickou mocí. Kulturní revoluce byla součástí mezinárodního boje proletariátu a byla cvičištěm proletářského internacionalismu.

Mao chápal dialektický vztah mezi nutností revolučního vedení shora a potřebou mobilizace a spolehu na revoluční masy zdola, aby se uskutečnila proletářská diktatura. Tímto způsobem bylo upevnění proletářské diktatury zároveň nejrozsáhlejším a nejhlubším uplatněním proletářské demokracie, jakého se povedlo na světě dosáhnout. Nabídlo se hrdinné revoluční vůdcovstvo jako Ťiang Čching a Čang Čchun-čchiao², které stálo masám po boku a vedlo je do bitvy proti revizionistům, a jež stále třímalo prapor marxismu-leninismu-maoismu i tváří v tvář trpké porážce.

Lenin řekl: „Marxistou je jedině ten, kdo uznání boje tříd rozvádí v uznání diktatury proletariátu.“³ Ve světle nedocenitelných lekcí a pokroků dosažených během Velké proletářské kulturní revoluce vedené Mao Ce-tungem se tato dělicí linie ještě více zostříla. Dnes se dá tvrdit, že marxistkou nebo marxistou je jedině ten, kdo uznání boje tříd rozvádí v uznání diktatury proletariátu a v uznání objektivní existence tříd, antagonistických třídních rozporů, buržoazie uvnitř Strany a pokračování třídního boje za diktatury proletariátu napříč celým obdobím socialismu až po komunismus. Jak důrazně pravil Mao: „Nepochopení této problematiky povede k revizionismu.“

Obnova kapitalismu po kontrarevolučním převratu roku 1976 pod vedením Chua Kuo-fenga a Teng Siao-pchinga⁴ v žádném případě nevyvrací maoismus ani světově-historické výdobytky a enormní lekce Velké proletářské kulturní revoluce; tato porážka naopak potvrzuje Maovy teze o podstatě socialistické společnosti a nutnosti pokračovat s revolucí za diktatury proletariátu.

Velká proletářská kulturní revoluce jednoznačně představuje světově-historický revoluční epos, vítězný vrchol pro komunisty, komunisty a revolucionářstvo celého světa, nehynoucí úspěch. Ačkoliv máme celý průběh ještě před sebou, už teď uplatňujeme velká poučení, jež nám tato revoluce zanechala, jako například princip, že aby naše třída uchopila moc, je zásadní ideologická transformace.

Marxismus-leninismus-maoismus: třetí velký milník

Během Čínské revoluce rozvinul Mao marxismus-leninismus v mnoha důležitých oblastech. Teprve ve výhni Velké proletářské kulturní revoluce však naše ideologie skočila vpřed a plně vyvstal třetí velký milník, marxismus-leninismus-maoismus. Z této vyšší roviny mohou revoluční komunistky a komunisté ještě hlouběji pochopit učení předchozího velkého vůdcovstva, a hlubší význam vskutku dostávají i dřívější přínosy Mao Ce-tunga. Bez maoismu dnes nemůže být žádný marxismus-leninismus. Odmítnat maoismus znamená odmítnout marxismus-leninismus samotný.

Každý velký milník ve vývoji revoluční ideologie proletariátu se vždy setkal s trpkým odporem a získal uznání až tvrdým zápasem a uplatněním v revoluční praxi. Mezinárodní revoluční hnutí dnes prohlašuje, že marxismus-leninismus-maoismus musí být velením a návodem světové revoluce.

Na světě jsou stovky milionů proletářek, proletářů a utlačovaných mas čím dál více hnány do boje proti světovému imperialistickému systému a veškeré reakci. Na bojišti pak hledají svou vlastní vlajku. Revoluční komunistky a komunisté proto musí uchopit naši všeobecnou ideologii a šířit ji mezi masami, aby rozpoutali a zorganizovali jejich síly potřebné pro uchopení moci revolučním násilím. K tomu se musí marxisticko-leninisticko-maoistické strany spojit v Mezinárodním revolučním hnutí, musí vznikat všude, kde nejsou, a stávající strany se musí posílit pro přípravu, zahájení a dosažení vítězství Lidové války, která zajistí moc proletariátu a utlačovaného lidu. Marxismus-leninismus-maoismus musíme dodržovat, bránit a především uplatňovat.

Musíme zesílit naše úsilí o vytvoření Komunistické internacionály nového typu založené na marxismu-leninismu-maoismu. Světová proletářská revoluce nemůže bez ukování takovéto zbraně pokročit, jelikož jak učil Mao Ce-tung, buď ke komunismu půjdeme všichni, nebo nepůjde nikdo.

Mao Ce-tung pravil: „Marxismus se skládá z tisíců pravd, nakonec se však dají všechny shrnout v jednu: je správné se bouřit.“ Mezinárodní revoluční hnutí pojímá tuto vzpouru mas jako svůj výchozí bod a svolává proletariát a revolucionářstvo celého světa, ať se chopí marxismu-leninismu-maoismu. Tuto osvobozující zaujatou ideologii je nutné přinést domů k proletariátu a všem utlačovaným, jelikož jenom ona dokáže umožnit, aby povstání mas smetlo tisíce let třídního vykořisťování a přivedlo k životu nový komunistický svět.

Pozvedněme velký rudý prapor marxismu-leninismu-maoismu!

26. prosince 1993

Poznámky

1. V mezinárodním přepisu do latinky pchin-jin jsou tyto známi jako Liu Shaoqi, Lin Biao a Deng Xiaoping; pozn. překl.
2. V přepisu pchin-jin jsou to Jiang Qing a Zhang Chunqiao; pozn. překl.
3. Stát a revoluce, kapitola II. Zkušenosti z let 1848–1851, sekce 3. Marxovo pojetí otázky roku 1852; pozn. překl.
4. V přepisu pchin-jin jsou to Hua Guofeng a Deng Xiaoping; pozn. překl.